

УДК:636.1:619:616

Врублевські Збігнев, лікар ветеринарної медицини**Гамота А.А.**, к.біол.н., професор**Кулай Н.Я.**, к.вет.н., ст. викладач ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

МАСАЖ КОНЕЙ

Масаж коней і стретчинг є одними з найстаріших природних методів лікування коней, який впливає істотно на функцію в профілактиці і лікуванню травм, дозволяє діагностувати і лікувати травми, зменшувати їх наслідки, біль і особливо придатний в реабілітації коней при зменшенні рухової активності після проведення оперативного втручання. Масаж повинен бути систематичним, особливо у спортивних коней.

Ключові слова: кінь, фізіотерапія, масаж коней.

Вступ. Масаж є одним з найстаріших методів фізіотерапії, що використовується в профілактиці і терапії травм. У коней був застосовуваний від стародавніх часів, в давньому Китаї, Греції, Римі а також Єгипті. Тому на світі існують різні школи масажу.

Кінь в історії мав велике господарське і військове значення, звідси техніка фізіотерапії, що застосовувалась в людей була також в лікувальній справі коней [1, 2, 3, 8, 10].

Методи масажу застосовували в давній Польщі та Україні виводилися з азійської школи (війни з татарами і турками).

Оригінальним слов'янським методом було інтенсивне розтирання коней скрученим пучком соломи і замоченим у гарячій воді. Цю процедуру проводила одна або дві особи (синхронний масаж) у відповідному ритмі і напруженні, що тривав він біля 15 хвилин. Пізніше коня покривали попоною [3]. Повсюдно застосовують перед і в процесі масажу втирання мазі і мазей із резорбційною дією, напр. бджолиної отрути і іхтіолу [4].

У ері стероїдних і нестероїдних протизапальних засобів припинено застосування цих процедур, помилково визнаючи, що внутрішньовенне чи внутрішньом'язове введення у є методом менше трудомістким і більш ефективним.

Багато проблем з органом руху коней є подібними як і у людей, де застосовується подібні медичні процедури а також ліки, тому дивним є таке рідкісне застосування класичних методів реабілітації і біологічного відновлення в сучасній гіпіатричній практиці [10].

Масаж у коней, ми ділимо на спортивний і терапевтичний. Метою спортивного масажу є допомога тварині в спорті. Застосовується масаж, як розігрівальний перед зусиллям а також релаксаційний – після навантаження. Масаж, виконуваний перед тренінгом або змаганнями, має на меті підсилення активності м'язів [8, 9, 10, 12]. У кожній кінній дисципліні повинні масажувати м'язові групи, що особливо піддаються навантаженню. Наприклад у коней

верхових порід увагу ми звертаємо на розігрів тазових кінцівок, попереку, привідних і відвідних м'язів. Розслаблюючий масаж має на меті біологічне відновлення а також ослаблення напруги коня після навантаження. Ми масажуємо голову, шию, хребет, м'язи хвоста і тазу. Лікувальний масаж ми застосовуємо найчастіше при змінах в м'язах, сухожильних піхвах і сухожиллях, а також при деяких захворюваннях нервів. Реабілітаційний масаж ми застосовуємо у коней, підданих хірургічним процедурам, а особливо у тварин, які мусять бути утримувані в денниках у процесі лікування [5, 6, 7, 10, 15]. Існують різні способи проведення масажу: голою рукою, в рукавицях для масажу, за допомогою допоміжних приладів та із застосуванням різних гелів, через тонку попону, насухо чи з допомогою мазі [5, 8, 9, 10, 12, 15].

Підставою застосування масажу є правильний вибір методу лікування, який базується на відповідному дослідженні. Інструментом фізіотерапевта є його руки а також терпеливість до виконання процедур, які мусять бути здійснені при хорошому знанні анатомії та фізіології тварини. Масаж при використанні пальців, долоні і ліктів допомагає току крові і лімфи, а також профілактує малу еластичність і болючість м'язів, покращує також провідність нервів. Досвідчений фізіотерапевт з „чутливими пальцями” може виявити напруження в м'яких тканинах, що є початком запалення або посттравматичними змінами [9,10].

Масаж коней вимагає завчасної підготовки тварини, щоб відповідно нав'язати контакту (зір, слух, дотик). Може це тривати навіть декілька днів, особливо у коней вразливих на зовнішні подразники. Потрібно дотримуватись багато умов з огляду на безпеку лікаря і коня [10]. Дуже істотною умовою є також позиція і відповідне положення тіла фізіотерапевта під час виконання процедури [10]. Перед початком масажу кінь має бути легко розігрітий (короткий біг на корді або вільний рух). Потрібно його добре вичистити.

Пізніше ми оглядаємо, дотиком ми пестимо тварину з метою виявлення, чи наявні вразливі місця, підняття місцевої температури. Всі вище перераховані дії ми виконуємо з невеликим тиском і знову повторюємо дещо сильніше [8, 10, 12]. Перед початком процедури повинні підтвердити, чи не існують протипокази виконання масажу [10].

Техніка масажу.

До основних технік масажу ми відносимо: погладжування, розтирання, розминання, вирівнювання, похлопування а також вібруючий масаж. Використовуються також змішані техніки, що полягають на одночасному погладжуванню та розтиранню, погладжуванню та розминанню і т.д. У межах наявної техніки масажу виступають різні зміни, залежно від очікуваного ефекту, напр. техніки розминання, скручування, зминання пощипування і т.п. [10, 12 15].

Темп розігрівачого масажу швидкий і аритмічний, натомість заспокійливий масаж має бути виконаний повільний і ритмічний. Очікуваний ефект залежить також від техніки, що використовується при масажі, напр. погладжування і розтирання має дію розслаблюючу і болезаспокійливу, на відміну від похлопування [10,12].

Основним критерієм сили виконуваної процедури є поріг болючості. Виконуваний нижче порогу болючості діє тонізуюче і заспокійливо на нервову систему. На межі болючого порогу - стримуюче на нервову систему, вище

порогу болючості збуджує реакцію нервової системи. Сила тиску, що використовується при виконанні масажу, залежить від техніки, що використовується, а також площі процедури, і мусить відповідно використовуватись, щоб не довести до пошкоджень [10].

Етапи масажу

Масаж мусимо виконувати відповідно до стисло визначених процедур. Ми розпочинаємо вступною частиною зі збору анамнезу про коня. Потім готуємо місце роботи і тканини до процедури.

Головну частину масажу складають наступні етапи: підготовча фаза, що полягає в пальпаційній оцінці змін в тканинах а також їх реактивності, проведення вступного масажу, фаза основного масажу, тобто масаж поверхневих тканин, глибоких, а також завершальна фаза. Лікувальний масаж це довге масажування тканин, обійнятих патологічним процесом. Останньою фазою масажу є витирання в шкіру гелю і покривання коня тонкою попоною на декілька хвилин [10, 12].

Час тривання масажу 45-60 хвилин. Спортивний масаж в коней може бути здійснюваний за допомогою двох осіб (синхронний), тоді ми скорочуємо час масажу. Техніка вимагає використання цієї самої сили, ритму і симетричного масажування визначених ділянок тіла, також спрацьованості і великого досвіду фізіотерапевтів [10].

Висновки:

1. Способи масажу повинні бути поетапними з урахуванням перебігу патологічного процесу та анатомічної ділянки тварини.

2. Методи масажу є ефективними у реабілітації і біологічному відновленні в сучасній гіпіатричній практиці.

Література

1. Lewandowski J.H.: Poradnik Weterynaryi Gospodarczej. Warszawa 1978.
2. Steuert-Pańkowski M.: Zwierzę domowe w zdrowiu i chorobie. Kraków 1910.
3. Гейл Макдональд. Массаж, умиряющий боль Medicine Hands: Massage Therapy for People with Cancer, Изд-во: Центрполиграф, 2009 г, 320 с.
4. Szwabowicz A.: Receptura i recepteriusz weterynaryjny. PWN, Wrocław 1952.
5. Empel W.: Chirurgia i ortopedia. PWRiL, Warszawa 1974.
6. Klepaczko F.: Zarys ogólnej chirurgii weterynaryjnej. Warszawa 1962.
7. Klepaczko F.: Ortopedia narządów ruchu zwierząt domowych. PWN, Warszawa 1965.
8. Bromiley M.W.: Naturalne metody w leczeniu koni. SIMA WLW, Warszawa 2004.
9. Bromiley M.: Urazy u koni, ich leczenie i rehabilitacja. SIMA WLW, Warszawa 2000.
10. Hourdebaigt J.P.: Equine Massage. Howell Book House, New York 1997.
11. Solveborn S.A.: Stretching. Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1989.
12. Красикова И. З. Дитячий масаж. Масаж і гімнастика для дітей від народження до трьох років, КОРОНА, 2000, 314 с.
13. Pilliner S., Davies Z.: Jak osiągnąć mistrzowską formę koni? SIMA WLW, Warszawa 2003.
14. Gill J.: Fizjologia konia. Wydawnictwo SPORT, Warszawa 2003.
15. Szakalow K.: Schorzenia kończyn koni. PWRiL, Warszawa 1956.

Стаття надійшла до редакції 7.09.2010